

МАНАЛЛА

Ўзбекистон "МАҲАЛЛА" хайрия жамғармасининг нашри

№ 5-6 (232-233)

2001 йил 7 феврал, чоршанба

Газета 1996 йил январь ойдан чиқа бошлаган

Сотувда эркин нархда

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ

ҚАРОРИ «ОНА ВА БОЛА» ДАВЛАТ ДАСТУРИ ТЎҒРИСИДА

2001 йил Ўзбекистон Республикасида «Она ва бола йили» деб эълон қилинши муносабати билан ва Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2000 йил 19 декабрдаги Ф-1306-сон фармойишига мувофиқ Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:

1. Республика комиссияси томонидан Вазирлар Маҳкамаси комплекслари, вазирликлар ва идоралар, маҳаллий ҳокимият ва бошқарув органлари, жамоат ташкилотлари ва нодавлат ташкилотлар билан биргаликда ишлаб чиқилган «Она ва бола» давлат дастури тасдиқлансин.

«Она ва бола» давлат дастури тадбирлари республика ва маҳаллий бюджетларда тасдиқланган аниқ манбалар ҳамда бажарувчиларнинг маблағлари билан таъминланганлиги маълумот учун қабул қилинсин.

2. Қуйидагилар Давлат дастурининг асосий мақсадлари ва вазифалари ҳисоблансин: дастурда мўлжалланган чора-тадбирларнинг оила манфаатлари амалга оширилишини таъминлаш, аёлларнинг манфаатларини таъминлаш ва ҳимоя қилиш бўйича қабул қилинган Давлат дастурига, «Соғлом авлод» дастурига мувофиқ амалга оширилган барча лойиҳалар ва тадбирларнинг бундан бунён амалга оширилиши, тўлиқ тугаллашига эришилиши билан мустақам узаро алоқасини таъминлаш;

она соғлигини мустақамлаш ва соғлом бола туғилиши масалаларига эътиборни кучайтириш, замонавий тиббиёт асбоб-ускуналари, профилактика тадбирларини мунтазам ўтказиш ёрдамида амалда тиббий кўриқдан ўтказиш ҳамда она ва болани парвартиш қилиш тизимини яратиш;

ҳар томонлама jismoniy, maъnaviy ва aқл-заковатли болалар камол топиши учун шарт-шароитлар яратиш, уларда педагогика ва психологиянинг замонавий усуллари қўллаш асосида қатъий билимлар, эркин фикрлаш кўникмаларини шакллантириш, атроф муҳитнинг бойлиги ва хилма-хиллиги, жаҳон маданияти билан кенг таништириш;

энг яхши анъаналаримиз ва урф-одатларимиз асосида болаларни Ватанга ва халққа муҳаббат ва садоқат, миллий ва умуминсоний қадриятларга ҳурмат билан муносабатда бўлиш руҳида тарбиялашда ота-оналар, таълим муассасалари ва маҳаллаларнинг ролин кучайтириш;

мустақам ва соғлом оилани шакллантириш учун зарур шароитлар яратиш, болани тарбиялаш, jismoniy ва maъnaviy ривожлантиришда она ва оиланинг ролин кучайтириш.

3. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар

ҳокимликлари Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги ва бошқа манфаатдор вазирликлар, идоралар билан биргаликда тасдиқланган «Она ва бола» давлат дастури қоидалари асосида ҳамда минтақа ва тармоқларнинг ўзига хос хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда бир ой муддатда тегишли ҳудудий дастурларни ишлаб чиқсинлар, уларда аниқ чора-тадбирларни ва бажарилиш муддатларини назарда тутишлар ҳамда уларнинг амалга оширилишини қаттиқ назорат остига олсинлар.

4. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси комплекслари, вазирликлар, идоралар, ҳужалик бирлашмалари, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши ва вилоятлар, шаҳарлар, туманлар ҳокимликлари, Ҳукуматга қарашли бўлмаган ташкилотлар ва жамоат ташкилотлари:

тасдиқланган «Она ва бола» давлат дастурида белгиланган тадбирларнинг ўз муддатларида сўзсиз бажарилишини таъминласинлар;

йилнинг ҳар чорагида ўз мажлисларида «Соғлом авлод» ва «Она ва бола» давлат дастурларининг бажарилишини кўриб чиқсинлар; йилнинг ҳар чораги якунларига кўра ҳисобот давридан кейинги ойнинг 10-кунигача Вазирлар Маҳкамасига тасдиқланган дастурий топшириқларнинг амалга оширилиши якунлари тўғрисида тахлилий ахборот тақдим этсинлар.

5. «Она ва бола» давлат дастурининг бажарилишини ташкил этиш ва мониторингини олиб бориш Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2000 йил 19 декабрдаги Ф-1306-сон фармойиши билан ташкил этилган Республика комиссиясига юклансин.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси Ижтимоий комплекси ҳамда Оила, оналик ва болаликни ижтимоий муҳофаза қилиш комплекси котибиятлари ва «Соғлом авлод учун» Ҳукуматга қарашли бўлмаган халқаро хайрия жамғармаси тузилмалари Республика комиссиясининг ишчи органи этиб белгилансин.

6. Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитаси, «Ўзтегерадио» компанияси, Ўзбекистон миллий ахборот агентлиги, республика оммавий ахборот воситалари «Она ва бола» давлат дастурида назарда тутилган чора-тадбирларнинг роли ва аҳамияти кенг тушунтирилишини таъминласинлар.

7. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири Ҳ.Султонов зиммасига юклансин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси **И.КАРИМОВ**
Тошкент шаҳри,
2001 йил 5 февраль.

Биз ҳам Конституциямизни ўрганамиз

◆ 2001 - ОНАЛАР ВА БОЛАЛАР ЙИЛИ

ОИЛА ЖАМИЯТНИНГ ЭНГ МУҲИМ БЎҒИНИДИР

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Оила ва аёллар муаммолари комиссияси раиси Ш.Э.САЛИМОВА билан суҳбат
- Хурматли Шарифа Эгамбердиевна, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Оила ва аёллар муаммолари комиссияси ташкил этилганига ҳам мана бир йил бўлди. Шу давр ичида Комиссия томонидан олиб борилган ишлар ҳақида қисқача маълумот бериб ўтсангиз.

- Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Оила ва аёллар муаммолари Комиссияси иккинчи чакриқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг биринчи сессиясида ташкил топди. Комиссия таркиби 15 та депутатдан иборат. Комиссия аёллар учун қатор имтиёزلарни ўз ичига қамраб олган Президент фармонлари, Ўзбекистон Республикаси қонуллари, Ҳукумат қарорлари, иккинчи чакриқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг биринчи сессиясида Ўзбекистон Президенти Ислам Каримов қилган маърузаларида белгилаб берилган устувор йўналишларга таянган ҳолда ўз фаолиятини олиб бори.

(Давоми 2-бетда.)

2-саҳифасида:

- Кутубхона совуқ, ундаги китоблар китобхоннинг тафтли қўлларини соғиниб, «музлаб» ётибди.
- «Ким оқсоқол бўла олади?» деган саволга яна бир жавоб.

3-саҳифасида:

- Ҳуқуқшуноснинг беминнат хизматидан «Сўранг, билиб олинг» туркуми орқали фойдаланишингиз мумкин.
- Янгисини қурмай эскисини бузган раис.

4-саҳифасида:

- Алишер Навоий —

560

Агар бир қавм, гар юз, йўқса мингдур,
Муайян турк улуси худ менингдур.
А. НАВОИЙ.

MAHALLA

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида 00123-рақам билан рўйхатга олинган.

Нашр кўрсаткичи: 148

Ҳомий: «Матбуот тарқатувчи» ҳиссадорлик жамияти

Мақола ва хабарлар мазмуни, факт ва рақамлар учун муаллифлар масъулдирлар.

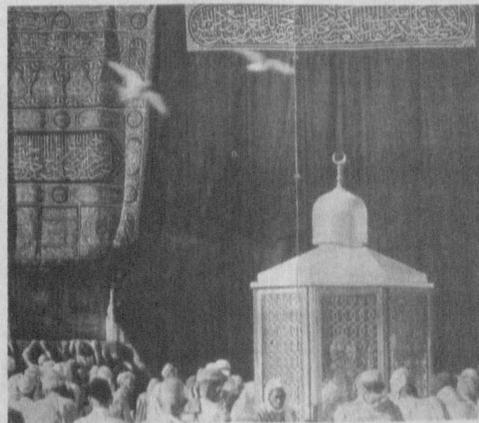
E-mail: mahalla@gazeta.silk.org

Тахририят манзили: Тошкент, Буюк Турон кўчаси, 41-уй

Телефонлар: Хатлар бўлими: 136-53-75, маъсул котиб: 136-53-75 ижодий бўлимлар — 136-53-82, Кабулхона — 136-53-93, Тел/Факс: — 133-44-25.

ҲАЖ ЗИЁРАТИ МУҚАДДАСЛИГИНИ УНУТМАЙЛИК!

Шу кунларда юртдошларимизнинг 2001 йилги ҳаж сафарига останаётганликларини кўриб, ўтган йили шу пайтда ички миннатдорчилик туйғуси билан беихтиёр юрган онларимни эсладим.

Оллоҳ таолонинг инояти ва мустақиллик шарофати ила 2000 йилда муқаддас ҳаж сафари насиб этганини хотирлар эканман, зиёратнинг биринчи куниданоқ Жидда тайёрагоҳидан бошлаб намунали хизмат кўрсатишни бошлаган, истароси иссиқ ватандошларимиз чехралари кўз унгимдан ўта бошлади. Ватандошимиз Абдурахмон хожи Туркистоний ва у киши бошчилик қилаётган «Ал-Марва» ширкатининг ходимлари кутиб олар эканлар.

Қабатуллоҳга намозга қатнаш, муқаддас ерларга зиёратга бориш учун транспорт воситалари ўз вақтида етказиб берилди. Ҳаж мамонклари бошланганидан олдин умра амалини бажаришда гуруҳ раҳбарлари катта ёрдам бердилар. Тиббий ишчи гуруҳ ҳождошларга намунали хизмат кўрсатишди.

Мавсум бошланганидан олдин «Ал-Марва» ширкати ходимлари махсус автобусларда ҳаж амаллари бажариладиган жойларни зиёрат қилдириб келдилар. Бу ҳам ҳождошлардан олдиндан ҳаж тўғрисида тасаввур пайдо бўлишига сабаб бўлди.

Мино, Арафот, Муздалифа каби муқаддас жойларга

чиқилганда ҳам ишчи гуруҳ аъзолари ҳождошларни озиқ-овқат ва транспорт воситалари билан ўз вақтида таъминлаб турдилар. Мадинадаги меҳмонхона шароити ва ҳождошларга хизмат кўрсатиш ҳам ўзига хос қулай усулда ташкил этилди. Энг муҳими, меҳмонхона Масжид ан-Набавийга шунчалик яқин эдики, пайғамбаримизнинг Равзаи мутаҳхарларини зиёрат қилиш учун беш дақиқагина юриш kifойа қиларди.

Шу ўринда кўрганларимиздан келиб чиқиб, бўлажак ҳожи биродарларимга баъзи фикр мулоҳазаларимни баён қилмоқчиман. Дано халқимиз: «Табии табии эмас, бошидан ўтган табии» дейди. Аввало, сафарга чиқишдан олдин ниятимиз фақат ҳаж қилишга қаратилган бўлиши керак. Шайтоннинг сўзига қилиб, у бунини олиб бориб ёки олиб келиб сотсам озоқ бўлса ҳам харажатим чиқади, баҳонанда ҳаж ҳам қилиб оламан, десак, ниятимиз тижорат учун бўлиб, ҳаж савобидан маҳрум бўлиб қолганимиз мумкин.

Баъзи кишилар эҳтиёт юзасидан турли хил озиқ-овқат гамлаб оладилар. У ерга бор-

гач, иссиқ кунда барча нарсалар тезда айниб қолади. Уларнинг исроф қилиб ташлаб юборишига тўғри келади. Ортиқча юк ва озиқ-овқат олишга ҳечам ҳожат йўқ. Бу ҳақда ўтган йили ҳажга борганлардан ҳам сўраш мумкин.

Бундан ташқари, биз Имом ал-Бухорийдек улў зотларнинг авлодларимиз. Бу ҳақда араблар жуда яхши билишди ва бизларга алоҳида ҳурмат кўрсатишди. Уларнинг олдига ўз миллий гуруҳимизни ва шайинимизни юқори даражада кўрсата билишимиз лозим. Ниятимизни поклаб, маносизларимизни қолдириб бажарсак, Аллоҳ ҳажимизни қабул қилиб, туноҳла-

римизни покласа, шу бизнинг қилган энг катта фойдали бўлади. Барчаларимизнинг қилган ҳажларимизни даргоҳида қабул қилсин.

Биз ҳождошлар ҳаж йили ҳаж маросимини тартибли сермазун ўтказишда энгиллик ва барча шароитларни яратиб бераётган муҳтарам Президентимизни, ҳаж амалларини бажаришда йўл йўриқ кўрсатаётган Ўзбекистон мусулмонлари идораси, Дин ишлари бўйича қўмитаси, «Маҳалла» жамғармаси раҳбарияти, барча ишчи гуруҳ аъзолари, табиблар ва гуруҳ раҳбарларини дуои хайрлар қилиб қоламиз.

Асатилла хожи АБДУЛЛАЕВ,
Тошкент шаҳри.

◆ ОҚСОҚОЛ САЙЛОВИ ОЛДИДАН ЎЙЛАР

НОМЗОДИНГИЗ КИМ?

Маълумки, Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 105-моддасига асосан ҳар 2,5 йилда маҳаллалар фуқаролар йиғинлари раислари сайланади. Яқинда, яъни бир неча ойдан сўнг юртимизда оқсоқолларни сайлаш бошланади.

Маҳаллаларнинг биринчи даҳанаки жанг устидан чиқиб қолдим. Даромади кам оналардан бирининг фиғони фалакка чиққан «Сендек оқсоқолни ким қўйиб қўйибди, биздек бечоралар қилиб ёрдамни тўқ-бадавлат онларга берасан» деб кўз ёши тўкса, оқсоқол «Истаган ташкилотингизга, раҳбарингизга бор, маҳаллага мен хўжайинман» деб кекирдик йиртарди. Фуқаролар йиғини раисини инсофта, муомалага чақирдик. Аҳвол анча юмшайди ва онага қонуний нафақа берилмаган бўлди. Кейинчалик маълум бўлишича, маҳалладаги айрим ишловчи, ҳеч нарсадан камчилик сезмайдиган баъзи ёлғиз аёлларга асосан нафақа олишга ҳақли фуқарони нега қийнайти? Оқсоқол кимга ишонади? Ҳар ким ҳам оқсоқолликка муносибми? Ана шу сингари саволлар фикримизни чулғаб олади ва айрим фикрларни баён этиш айниқса маҳалла фуқаролар йиғинлари раислари сайлови арасида зарурдек туюлади, тасаввуримизда.

Куйруқ на қилур» деб шунга айтишдади.

«Бир балоси бўлмаса шугорда (Давоми 2-бетда.)

А.ҲАЙИТМЕТОВ

НАВОИЙ ВА ҲИРОТ

Кишининг ўз Ватани ва ўз халқига муҳаббати унинг ҳайъатида икки қанотидир. Бундай олийжаноб туйғу эса унинг ўзи яшаб турган ҳовли-жойи, кўчаси, шаҳар ёки қишлоғини севишдан, уни душманди ҳимоя қилишга доим тайёрлигидан бошланади. Буни биз адабиётимизнинг Қўёши, улуғ давлат арбоби ва олим Алишер Навоий мисолида ҳам яққол кўришимиз мумкин. У «Садди Искандарий» достонида:

Йилу Ватан узра то жоно бор,
Киши ҳарб этар, - токи имкони бор!* - деб ёзар экан, шу бар байтнинг ўзида ҳам бир олам маъно ўз ифодасини топган.

Ҳар сори бир масжиди олий асос,
Зайнати ақл эта олмай қиёс, -
деб, мадрасаларнинг гумбазлари эса омон гумбазидан қолшмаслигини айтилади.

Шаҳардаги гуллар ва гулзорлар, дараклар ва уста бобгонларнинг қули билан яшнаган мевазорларнинг гўзаллиги ҳақида эса мана бу шеърини сатрларини ўқиймиз мумкин:

*Гуллари наънини не де,
- онча гул,
Онча не гулким, санай олганча гул.*

*Наҳлини** деҳқонки баруманд этиб,
Шоҳига юз мевани пайванд этиб.*

*Ҳар шажару*** юз гул ила шеваси,
Турфаки юз наво бўлуб меваси.*

Навоийнинг Ҳирот ободонлиги йўлида қилган энг катта ишларидан бири 1498-1499 йилларда шуҳрати Ал-Ақсо масжидиникига тенг Ҳирот масжиди Жомеъини қайта таъмирлаши бўлган. Тарихчи Хондамирнинг ёзишича, бир неча йилда битилган иш Навоийнинг гайрати, доимий бош-қош бўлган, маблагини ямагани тўғрисида икки йилда битган. Ҳатто унинг ўзи ҳам бу таъ-

мир ишларида этакни бар уриб, мардикорлар билан бир қаторда ишлаган. Таъмир биттач, бу қурилиш иштирокчиларига катта совға-саломлар берилган. Бу қилиш хайри шoir аввало ўзининг она шаҳрига катта муҳаббати туйғулари билан бўлган. Бир шеърда эса ўз шаҳрини бошқа шаҳарлардан ортқ кўриб, уни шундай улуғлаган эди:

Навоий улмасига озми Ироку Ҳижоз -

Магар назоҳати мулки Ҳари эрур боис.

Мазмун: Навоийнинг Ироқ ва Ҳижоз (Арабистон) мамлакатларига саёҳат қилмаганининг сабаби -

Ҳирот ўлкасининг (бекиёс) поклиги ва гўзаллигидандир. Адабиётшунос олим Давлатшоҳ Самарқандий «Тазлиратуш-шуро» асариди Навоий Ҳиротга келиши билан унинг яшаб кетганини Пайгамбаримизнинг Ясриб (Мадина)га келишига қиёслаган эди:

Ончунон қаз мақдими Сайиди шуда Ясриб азиз, -

Гашт дорулфазли олам аз суҷудуи у Ҳири.

Мазмун: Сайид (Мухаммад САВ) қадами этиб Ясриб азиз бўлиб кетгани каби,

У (Навоий)нинг вуҷуди шарофати билан Ҳирот ҳам оламнинг фазл уйига айланди.

Машҳур тарихчи Мирхондиннинг «Равзату-су-сафо» асари нашоари охиридаги рисолада қулар берилишича, қуларнинг бирида Хондамир жаҳондаги мамлакатлар ва улардаги катта, обод шаҳарларнинг жуғрофий ўрни ҳақида китоб ёзда ҳамда уни Навоий илм аҳллари орасида ўлтирганда унга кўрсатади. Навоий бу асар билан танишар экан, дунёнинг обод шаҳарлари ҳақида гап борганда Хондамир Ҳиротни Ҳиндистоннинг Бижонгар деган шаҳари («Балдаи Бижонгар»)дан кейин тилга олганини кўриб, ранжийди ва ўзи яшаб турган шаҳарнинг мавқеини тўғри кўрсата олганини учун койийди. Натижала Хондамир рисоласини оқиб кетиб, қайта ишлайди ва шундан кейингина Навоийнинг ижобий баҳосини олишига эришади.

Ҳирот. Масжиди Жомеъ. 1972 йил март ойи. Суратни муаллиф олган.

Хулоса қилиб айтганда, булар ҳаммаси Навоийнинг улуг шoir ва давлат арбоби бўлиши билан бирга ҳаққий инсон ва буюк ватанпарвар ҳам бўлганини кўрсатади.

* Йёл - оша (арабча);
** Наҳл - дарахт кўчати;
*** шажар - мева дарахти, ниҳол.

Чоршанбадан Яқшанбагача

Кўй (21.03-21.04). Ҳафта осейишта ва ҳатто ижодий жўшқинликда ўтади. Жумлада сизни бир хабар кутиб турибди. Дам олиш кунини муҳаббат шароби ила маст бўласиз.

Бузоқ (22.04-20.05). Мазкур ҳафта айнан сизга қойим. Фаол, самарали ишлайсиз, анчалан буён муштоқ бўлиб кутаётган хабарингиз кўнглингизни хушнуд этади. Шанба ва яқшанба бутунлай саркаш кнгили ихтиёрида бўласиз. Умуман ҳафта бутун борлиги билан сизга тегишли.

Зизаклар (22.05-21.06). Ҳафта муҳаббат моҳаралари билан бошланган эди. Қолган кунлар одағатидий фавқулода ҳодисаларга кечди. Яқшанбада оқсиздан ўзингизга тегишли бўлган бир хабарни эшитасиз.

Қисқичбақа (22.06-22.07). Ҳафта бошида молиявий муносабатларни ҳал этадингиз. Жума сиз учун бироз нохуш кун бўлса-да, қайтурманг. Чунки бу нохушлик дам олиш кунлари кўнглингизга етадиган хабарлар соясида қолиб кетади.

Арсалон (23.07-22.08). Ушбу ҳафтада молиявий ахволингиз анча яхшиланади. Чоршанба кунини ҳар қандай моҳаролан ўзингизни четга тортинг. Шанба ва яқшанбада том маънода хорлиқ чиқарасиз.

Паризод (23.08-22.09). Ҳафта бошида бироз қийналган бўлсангиз, пайшанба кунини молиявий ахволингизни яхшилаб, қолган кунларни кўнгли ахушлик билан, серзавқ ўқазасиз.

Тарози (23.09-22.10). Ҳафта сиз учун, агар таъбир жоиз бўлса, муҳаббат билан бошланиб, муҳаббат билан тугайди. Кунларингиз осейишта ўтади, ишларингиз самарали бўлади. Дам олиш кунлари оилангиз даврасида хузур қиласиз.

Чаён (23.10-22.11). «Биринки мингта, мингта кунини туманга» деганларидий, ҳафта бошида эшитган яқин хабарингиз синоати бутун ҳафтага таътилади. Чоршанба - дам олиш ва спорт билан шуғулланиш учун хўп қойим кун. Дам олиш кунлари ул-бул харид қиласиз.

Ўқотар (23.11-21.12). Ҳафта давомида сизни фақат солиқ кунлар кутмоқда. Бошдан оёқ баҳорий кайфият қуршовиди бўласиз, пайшанба кунини молиявий ахволингизни яхшилаб, яқшанба кўнгли чигалини бир ажиб ҳилқат билан ёзасиз.

Тоғ эҳкиси (22.12-19.01). Ҳафтани ўзингиз учун мақбул бўлган ашёни харид қилиш билан бошлаганингиз учунми, кейинги кунларда ижодий фаолиятингизда кўтаринкилик сезилди. Чоршанба кунини хабар эшитасиз. Дам олиш кунингиз марокати ўтади.

Қовға (20.01-18.02). Жумани ҳисобга олманда, барча кунлари эҳтиёжларингизни қондириш учун хизмат қилди. Чоршанба кунини сиз учун бир хабар кутуляпти. Шанбада муҳаббат моҳаросига ўралашиб қолишингиз мумкин.

Балиқ (19.02-20.03). Бу ҳафта молиявий муносабатларингизни ҳал эта-сиз. Жума кунини сиз учун хўш нухуш эса-да, шанба ва яқшанбада ижодий кўтаринкилик билан ишлаб, дам оласиз.

Шарқ маданиятининг бешикларидан бири бўлган Ҳирот XV асрда дунёнинг энг обод шаҳарларидан бири бўлиб, шу давр тарихчиларининг хабар беришларида, тўққизта маҳалладан иборат бўлган. Машҳур форс-тожик шoirи Носир Хисрав (XI аср) «Сафарнома» асариди ёзишича, Қоҳира шаҳри ҳам унта маҳаллага бўлинган экан. Демак, бу икки шаҳарнинг катталлиги бир-бирига яқин бўлган.

Навоий «Ҳайратул-аброр» достонининг 19-мақоласини махсус ана шу Ҳирот шаҳарларининг таъриф-таъсифига бағишлаган. Навоийнинг ёзишича, Ҳирот бир неча маҳаллага бўлинган бўлиб, уларнинг йигиндиси «Маҳаллот» (маҳаллалар) деб аташган. Шу билан бирга бу маҳаллалар яна майда қисмларга бўлинган. Бу қисмлар «шаҳр-шаҳр»ларга тақсимланган. Ҳиротда бундай қисмлар юзтаги тақсиди эди:

*Топлаи таъйини маҳаллот баҳр,
Аҳли маҳаллот ойириб шаҳр-шаҳр.*

«МУНОЖОТ»НИ ТИНГЛАБ ВА ЭСЛАБ...

*** 40 - йилларнинг ўзида совет империяси Алишер Навоийга нисбатан тўнини икки бора тескари кийди.**

*** Кунига 2 марта кўпми ёки ҳафтасига 2 марта?**

Бугунги кунда Алишер Навоийнинг гўзал газалларини ёд олишга вақтимиз камроқдек бўлса-да, биз барибир Навоийга ҳаттиё сезаваримиз. Тўйларимиз ёки миллий маросимларимиз «Муножот»сиз ўтмайди, кунда бир «Чўли ироқ»ни хиргойи қилмасак кўнглимиз жойига тушмайди.

Навоий газалларига куй басталаб, уни халқ қалбига янада яқинлаштирган инсонлардан бири эса машҳур бастакор, Ўзбекистон Халқ артисти Имомжон Икромов бўлган эди. И.Икромовнинг ўғли М.Уйғур номидида Тошкент давлат санъат институтининг биринчи проректори, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган ёшлар мураббиси, санъатшунос олим профессор Ҳамиджон ИКРОМОВ ҳикоя қилади.

Маълумки, 1941 йили мутафаккир шoirимиз Алишер Навоийнинг 500 йиллик таваллуд тўйларини собиқ иттифоқ даражасида кенг нишонланиши кўзда тутилган эди. Бунинг учун 3-4 йил аввалданок кизгин тайёрларик бошланган бўлиб, бастакор сифатида отамиз ҳам бу тадбирга ўз ҳиссаларини қўшмоқчи бўлганлар. 30 йилларнинг ўрталарида-ноқ Навоийнинг газалларини алоҳида тўплаб юрган отам 1938-39 йилларда «Кеча келгимур дебон ул сарви гулрў келмади» деб бошланган газалга куй басталайдилар. Қизини шундаки, куй-оҳангини бой меросга эга бўлган халқ ижодиётини-

нг ўз бисотидан қидириб топадилар. Кейинчалик бу ашула «Муножот» номи билан машҳур бўлиб кетди. Орада Иккинчи жаҳон уруши бошланиб, Навоийнинг катта тўй тантанаси ҳам унутиб юборилди. Лекин «тўёна» сифатида тайёрланган ашула ушбу йилларда ўз хизматини кўрсатди: совет ҳукумати ўзи учун қалтис бўлган даврда бу ашуладан ҳам фойдалана билди! Гап шундаки, ўша 40-йилларнинг бошидаги даҳшатли урушда халқ руҳини кўтарадиган, унинг томирларида жўш уриб турган қадриятларни байроқ қилиб кўтарини зарур бўлиб қолди. Ҳақиқатдан ҳам, ўнлаб ашула-лапарлар қаторида «Муножот», «Чўли ироқ», «Сўлим» ашуллари жангга кирган ўзбек йигитлари руҳини баланд ушлаган экан. Ҳатто кейинчалик эшитилган, отамизнинг шоғирларидан бўлмиш Қобил қори Сиддиков жанг майдонида ўлаётиб «Сўлим»ни хиргойи қилган экан...

Лекин уруш-туғаб, фашистлар мағлуб бўлгандан кейин 40-йилларнинг иккинчи ярмидан совет ҳукумати «тўнини тескари кийди». Адабиёт,

кино ва театр, рассомчилик соҳаларида бўлгани каби мусиқада ҳам социалистик бунёдкорлик, илғор қурилишлар, оғир индустрия, трактор ва механизатор мавзулари кенг ёритилиши мақсад қилиб куйилди. Ўзбекистон коммунистик партияси марказий қўмитасининг 1946 йили юқоридаги мавзуга бағишланган мажлисида диний мавзуда ижод этаётган санъат намойндалари қаттиқ таъйиққа учрайдилар. Шулар қаторида «Муножот», «Чўли ироқ» сингари «феодализм давридан дарак берувчи» ашулалар муаллифи отамиз Имомжон Икромов номига ҳам танқидий гаплар айтилди. Мажлисда иштирок этар эканлар, отамиз замона зайли деб ҳеч қандай эътироз гаплар айтмайдилар. Мажлис тугаб, ташқарига чиқаётганларида эса эшик ёнида турган икки нафар йигит «Сиз бастакор Имомжон Икромов бўласизми?» деб мурожаат этади. «Ҳа» жавобини эшитганч, бу йигитлар отамининг қўлларидан ушлаб олиб кетишади. Шу бўйича отам 3 кун давомида қамоқда ётадилар. Онам ва акам нима иш содир бўлганидан мутлақо беҳабар бўлишди. Фақатгина кейинги кунларда узун-қисқа овозалардан эшитиб билишадикки, отамизни қамаб қўйганлар.

Лекин Навоий асарининг ҳақиқатдан илоҳийлиги сабабини ёки отамизнинг самимий имон-эътиқодлари тўғрисида, ҳар қандай қатъон узоққа чўзилмаган. Ўзбекистон халқ артисти, опера ашулчиси Назира Аҳмедова отамиздан қўлаб ашула ўрганган бўлиб, у кишини устоз деб биларди. Шу аёнинг эри ўша вақтда мансабдор лавозимларда хизмат қиларди.

Онам раҳматли Зулфия ая Комилжон акам билан шу кишига мурожаат қилди. У киши Усмон Юсуповга воқеликни тушунтиргач, санъатни ниҳоятда қадрловчи республикаимиз раҳбари отамизни қамоқдан чиқариб олиб, хузурига чақиради.

- Сизни нега қамашди? - дея сўрайди У.Юсупов.

- Радиотингловчиларнинг талаб-таклифларини инобатга олиб, «Муножот», «Чўли ироқ» ашулаларини ҳафтасига 2-3 мартадан эшиттириб туривдики, - жавоб беришди отамиз.

Шунда Усмон Юсупов: - Ахир бу ашулаларни ҳафтасига эмас, кунига икки мартадан эшиттириш керак-ку! - деган эканлар.

Навоийнинг чинакам шайдоси бўлган Имомжон Икромов умрларининг охиригача бу улуг сиймога қайта-қайта мурожаат қилишдан чарчаган эмаслар...

Нодир АЛИМОВ ёзиб олди. Суратда: Ўзбекистон халқ артисти Имомжон ИКРОМОВ.

◆ НАВОИЙ НАЗМИДАН

*Менга номехрибон ёр ўзгаларга меҳрибон эрмиш,
Менинг жоним олиб, аёрга оромжон эрмиш.*

*Тан узра энди фаҳм эттим адалсиз тоза боғимни,
Ки ҳар бир-бир қаророн шони заҳримдан нишон эрмиш.*

*Бузулгон кўнгулм атрофидаги захм ичра новақлар,
Балиғт кушларнио захм аларга ошён эрмиш.*

*Рақибни синдириб кўнгулу мен йўлаб анга, лекин -
Сув келтирмак дамону кўза синдиримоқ дамон эрмиш.*

*Балиғт ошмади зоре кўруб, Бажони соғиналар,
Кўнгул датиқ бизнинг оворан беҳонумон эрмиш.*

*Хаблинг хайли кўнгулм даштида чуп қилдилар маъна,
Ҳар ўг ёққан ер ул маънада бир доғи ниҳон эрмиш.*

*Замон ошубидини кўнгулмга юз шаддат етар эрди,
Чу фаҳм эттим - мунга боис ул ошуби замон эрмиш...**

*Булбул боши узра нағма пардоз,
Аҳволига навҳа айлаб оғоз.*

*Гул ҳолига чун назора айлаб,
Гулгун ёқасини пора айлаб.*

*Наргис шабнамдини ашк этиб фоти,
Аҳволига юммайини тўкиб ёш...*

*Заҳми кўкидни бинафшода гам,
Сўтига кийиб либоси нотам.*

*Тошиб чу нуқуф бу азога,
Ашжор алам чекиб завога.*

*Сулбул қилибон қаро узорин,
Очиб қора зулфи мушқорини.*

*Сўтига оғар су зор йўлаб,
Уч тортибу сўтуб йўлаб...***

* «Лайли ва Мажнун»дан
** «Хазойинул-маоний»дан

Бош муҳаррир: Чори ЛАТИПОВ

КРОСС + МАҚОЛ + ВОРА

1. Онанинг ... болада, боланинг ... далада. 2. ... иштаҳа очар, дангаса ...дан қочар. 3. Ўзга юртда ... бўлгунча ўз юртингда гадо бўл. 4. ... тўйда керак, муҳаббат кунда. 5. ... экансиз, шунини ўрасан. 6. ... қийишқ бўлса, ойнадан ўп-қалама. 7. Кўп ... эшакка юк. 8. ... олганнинг, юзи қора. 9. Ақлни ...дан ўрган. 10. ...га яқин юрсанг, қораси юкади. 11. ... ўйин, синди-рар бўйин. 12. Ёмон кўришни билмаган, ... кўришни-билмас. 13. От ...ни той босар. 14. Ёмон ... тегирмон бошида айланар. 15. Ваъдага вафо қилмаслик ...нинг иши. 16. Яқини ният, ярим ... 17. Бошингга қилич келса ҳам ... сўзла. 18. Ақл ...нинг олтин тожи. 19. ... улуг, супраси қуруқ. 20. Ик-кита қулоқдан қўра бир кўзга ... 21. Гумон ...нинг иши. 22. Аввал ўзингга боқ, кейин ... қоқ. 23. ... сўзласам, хаста дер. Хаста сўзла-сам, йўрра дер. 24. Она ерининг тупроғи она сутидан ... 25. ... сен-га боқмас, сен ...га боқ. 26. Ўғит бер ўғит олганга, ... қил қулоқ солганга. 27. Саломатлик ... бой-лик. 28. Арафа кунини ёлгон гапир-ганини, ... кунини юзи қора. 29. Бет-га айтганининг ... йўқ. 30. Бева хо-

Изоҳ: ҳар бир сўз ўзидан олдинги сўзнинг сўнгги ҳарфи билан бошланади.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

Таърих ҳайъати: Шухрат ЖАЛИЛОВ, Иброҳим РАҲИМ, Расул РАҲМОМОВ (Бош муҳаррир ўринбосари), Рустам ҚОСИМОВ

Масъул котиб: Аслиддин БҮРИЕВ

Навбатчи: Олим БЕГАЛИЕВ

Саҳифаловчилар: А. ЮЛДАШЕВ, Д. БЕКМУРОДОВА.

Таҳририят компьютерида терилди ва саҳифаланди, офсет усулида босилди. А-2, 2 босма тобоқ. Бюрога Г-1037

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмаҳонасида босилди.

Тошкент, Буюк Турон кўчаси, 41.

Топширилди—20.30